בס"ד

פרשת וישלח תשפ"ז
גליון רלד

רבינו ואלמדה

אוצרות דעת, נשפי חיזוק ופרקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח **רבי שמעון שפיצער** שליט"א

החושך גדול, והנר קטן...

הדלקה עושה מצוה – הכנה לימי החנוכה תשפ"ז!

עומדים אנו שבוע ימים לפני חג החנוכה, ואנו מתכוננים לקראתם בכל הכוח. הנה אחד מהיסודות שאנו מחדירים לעצמנו הוא **שכל יו"ט מלמד לאדם יסודות בעבודת ה'**, ואע"פ שאפשר ללמוד את היסודות הללו מהתורה עצמה, מכל מקום **כשרואים שיהודים התנהגו בפועל על פי אותם יסודות** ורואים את התוצאות, **זה עוזר לנו וממריץ אותנו להתנהג ג"כ כך**. ובוודאי זה לא רק הלימוד של היו"ט, אלא **היו"ט אף מאיר לאדם ומכניס בו את הארת היו"ט!**

כמה מהימים טובים מלמדים אותנו איך הקב"ה מתנהג עם בני ישראל. בפסח הקב"ה מראה לנו למשל שהוא גואל את האדם אף כשהוא שקוע במ"ט שערי טומאה, האהבה שיש לו להקב"ה לבני ישראל. שביעי של פסח מלמד אותנו איך היהודי צריך להתנהג כשהוא עומד מול מים שאין להם סוף. מסירות נפשו של נחשון בן עמינדב, מה היתה התוצאה, אמירת השירה. כך כל יו"ט מלמד אותנו ומזכיר לנו מה יש לו לאדם לעשות במצבים מסוימים, וכשהאדם יודע מה לעשות ומתנהג בדרך הנכונה, הוא זוכה בס"ד להצלחה מרובה

א

חושך אינו מגורש במקלות

ובכן, כשמדברים על ימי החנוכה, הדבר ברור שאחד מהיסודות הגדולים ביותר שאנו למדים ממנו הוא שחושך אי אפשר לגרש במקלות. אך **"מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך"**. כשיש מקום חשוך, מדליקים נר אחד קטן. "למטה מעשרה" - **תדליק נר במקום הנמוך והחשוך ותראה איך החושך נדחה מפני האור!**

באותה תקופה הנסיון לא היה פשוט. היוונים הביאו קליפה נוראה של חכמה יוונית ושל עוד דברים שדחו הצדה את כל החמימות והדביקות בה'. והנה לא היה אפשר להילחם בהם בגדרי מלחמה רגילים, אך **המעטים באו ודחו את הרבים במסירות נפשם ורצינותם**. לא בגלל שהיה להם חשבון איך לדחות אותם. **כשהאדם לוחם עם החושך**, אין הוא בא עם מקלות כפי שנלחמים עם אויבי המדינה, אלא **באים עם מסירות נפש**, ולכן **אין שום חסרון בכך שהם מעטים, כי זה שהם רוצים לעבוד את ה', זה אור, ואור דוחה את החושך!**

דבר פשוט הוא, וזהו הכוונה ב"רבים ביד מעטים" שאומרים בעל הניסים. לו היו באים בכוחות טבעיים, היו צריכים לחשב בין רב למעט ולבדוק אם יוכלו לנצח במלחמה זו. אכן כיון שאנו רואים שהמעטים נצחו את המרובים, אנו מבינים שהם לא באו בכוחות טבעיים. "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר". **הם באו ברצון לעבוד את ה', הם נכנסו למלחמה כדי לעבוד את ה' באמצעות המלחמה**. אם כן **זה כבר לא רבים ביד מעטים. הוא הביא חושך ואתה הבאת אור, ודחית את החושך!**

ב

נר מול היצר

כך הוא תמיד. אפילו **כשהאדם נלחם עם היצר הרע, אינו בא להילחם עם החושך**. אין דבר כזה. ניתן קצת דוגמא לזה. כשיש לו לאדם צורך לעשות גדר וסייג שלא להיכשל בנסיון ולא יפול לתוך החושך, **אין הוא בא לדחות את החושך, אלא רצונו הטוב להתבטל לה', הוא נר, ולו יש כח חזק בהרבה.** וגם לאחר מכן, **התשוקה שהיתה להם לחשמונאים להדליק את המנורה**, היא בוודאי מאותו יסוד. הם אמרו לעצמם: **'כל עוד נוכל לעבוד את ה' בקדושה ובטהרה עם פך אחד שמן, יהיה אור**, וכשיהיה אור, הכל יידחה!' כל האומות וכל הבעיות האחרות. והקב"ה הראה להם שזה מהלך נכון והמציא להם את הפך האחד של שמן.

ההדלקה היא המצוה

ואח"כ תיקנו חז"ל שזה יהיה מצות החג, זה יהיה הלימוד עבור האדם, שלא רק ילמד את זה, אלא גם יקלוט אותו בנשמתו. הלימוד הוא **שכמה שיהיה חשוך, כמה שיהיה למטה מעשרה, עבודתך אינה להלחם בזה, אלא שתתכופף לשם, תדליק את הנר ותמשיך הלאה**. כפי שנקטינן להלכה ש"הדלקה עושה מצוה". הדלקת את הנר? זהו זה. אתה יכול להתקדם הלאה. אתה יכול כבר לשיר, והשירה היא רק כדי שתבין מה כוחו של נר אחד. אין זה דרש, אלא הפירוש הפשוט, ובזה נזכר האדם שכך הוא לגבי כל מיני החושך שיש לו אצלו. זה מה שיועיל לו, כי זה מה שמועיל, ואם כן אין לו להתפעל מגודל החושך.

האדם מתפעל מגודל החושך רק מפני שהוא סבור שהוא זקוק למקל גדול, אבל **כשהוא יודע שאינו זקוק למקל אלא לאור, אין לו מה להתפעל מגודל החושך, כי אור יש לו. יש לו נשמה, יש לו תורה ומצוות, ועליו רק להכניס מעט אור. המעלה היא שאפילו מעט מן האור מספיק לכך**. על פי הלכה יוצאים ידי חובה בנר אחד, ואף המהדר ומדליק שמונה נרות ביום השמיני, הלא החושך גדול כהר. אך התשובה היא שזה לא עובד בכמות. זה עובד בכוח הרבה יותר גדול!

ג

החושך אינו תקלה

נרחיב בזה מעט כי זה נוגע לכל אחד בכל יום במשך כל החיים. אחת מהסיבות שאנשים טועים ביסוד זה, היא מפני שמסתכלים על העולם כאילו החושך הקיים בו הוא כשלון. אף אחד לא תכנן אותו וצריך לראות להיפטר ממנו כמה שיותר מהר, ולכן קמים להילחם בו בכוחות עצמיים. ולמען האמת, **כשהקב"ה ברא את העולם, ברא את החושך**. "יוצר אור ובורא חושך". התכנית לא היתה לבטל את החושך. **התכנית היה לעשות ביניהם שלום** כסוף הפסוק שם: "עושה שלום ובורא רע אני ה' עושה כל אלה". פירוש: **כשהאדם יוכל להכניס את האור בתוך החושך, אז יוכלו להכיר את ה' בתוך החושך!**

לחושך יש תכלית. חושך אינו דבר שצריך להתרגז

הרבנות

אילו היה צריך לגרש את החושך במקלות, הלא זה היה קשה מאוד, כי החושך כל-כך גדול ומאין לנו מקלות גדולים כאלה שאפשר באמצעותם לגרשו? ועכשיו שאני יודע שנר אחד יכול לדחות בבת אחת את כל החושך, הלא אני יכול לרקוד ולפזז ולכרכר בכל עוז להשי"ת להודות ולהלל, מדוע?

כי אור יש לי!

יש לי בבית ש"ס, יש לי חמשה חומשי תורה, ויש לי שאר ספרים. יש לי עם מה להדליק את הנר. אפילו מחשבה של אמונה ובטחון. אני יכול לומר ק"ש, אני יכול לחשוב על מה שאני אומר בק"ש, וזה יותר חזק מכל החושך הקיים, וכי יש להתפעל מגודל החושך?!

עליו ולהרעים עליו בקול. פעמים שאנו כל-כך נבהלים מהחושך, וזה באמת מגיע ממקום טוב, מזה שהאדם רוצה לעבוד את ה' וראה כמה תאוות יש בעולם וכמה הנסיונות הולכים ומתגברים, ונשמתו צועקת 'אני רוצה לעבוד את ה'. אבל **הקב"ה ברא את העולם ככה.** זה לא שהגיע איזה גוי בעל תאוה וברא את הנסיונות האלה. הקב"ה ברא את הגוי, וברא את התאוה. הוא ברא את הכל. **והקב"ה אומר לו לאדם: 'נתתי לך יצר הרע, נתתי לך תורה תבלין** שמע מה שאני אומר לך. תראה להוסיף אור!' **כשהאדם מוסיף אור, מתקיימת התכלית שצריכה להתקיים.** יש כאן חושך, אך נעשה כאן **כמין אור בתוך אותו חושך** אשר **אי אפשר להסבירו!**

מחול בלב הגיהנום

הזכרנו כמה פעמים מה שכתב **רמ"ע מפאנו** ז"ל על **מאמר חז"ל** שילהי **מסכת תענית** "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה קוינו לו ויושיענו, זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו", שמחול זה עתיד להיות בחללה של גיהנום. והביא דבריו **ה'בית אהרן'** פרשת וירא.

יש חושך, ובתוכו יזרח אור. אי אפשר לדחות את החושך. אתה יכול לעשות משהו אחר. **אתה יכול להוציא את האור שקיים שם.** אם מתבוננים במאמר חז"ל הנ"ל, הצדיקים אומרים: "זה ה' קוינו לו". קוינו לו פירושו **שהיה לנו חשוך ולא עזבנו את ה', אלא קוינו והאמנו והתקדמנו הלאה, והתוצאה היא שנעשה שם גן עדן.**

גן עדן במיטת ייסורים

שמעתי פעם מיהודי שהלך לבקר בעל יסורים גדול וראה שאינו יכול לזוז, אבל הוא לומד שעות רצופות בהתמדה גדולה. אמר: "מעולם לא ראיתי כזה גיהנום, כזה כלא, כזה חושך, כאשר האדם אינו יכול להניע אבר מאבריו, אך מעולם לא ראיתי כזה גן עדן בתוך הגיהנום, איך שהאדם יכול להיות דבוק בקונו וללמוד ולהתעלות ולחדש ואין שום דבר בעולם!" אינך יכול לקבל כזה גן עדן אם אין כזה גיהנום. אי אפשר לדחות את הגיהנום. כשאתה דוחה אותו, אתה דוחה את האור. תדליק שם נר

מזדמן לו לאדם נסיון והוא מנסה לדחותו. אי אפשר לדחותו. הקב"ה ברא אותו. זה בריאה. אך אתה יכול לעשות דבר הרבה יותר מועיל. **אתה יכול להדליק שם נר ולהסתלק.** אחר-כך **אתה יכול להוסיף עוד נר ולעשות מזה אבוקה, עד שיזרח שם אור גדול!**

ד'

עשרה שעונים, ונרדם...

דוגמא לדבר: מי שרצה לקום באשמורת הבוקר. הוא החליט: 'זהו זה. נגמר. אני קם מוקדם יהיה מה שיהיה...'. הוא הכין לעצמו עשרה שעונים מעוררים ובנוסף לכך סיר מלא מים שישפכו עליו, ומישהו שיתקשר אליו, ולמעשה, הקב"ה עזר לו והוא באמת קם בשעה הנקובה.

הוא מסתובב ואומר ברכות השחר, וכעת הוא מחכה לשחרית. אין הוא יודע עכשיו במה להעסיק את עצמו. הוא מתלבט, אולי ילמד מסכת פלונית ואולי מסכת פלונית. הוא נזכר שלא גמר להעביר את הסדרא. הוא פותח את החומש. מכין עוד קפה, ולמעשה הקפה לא עוזר לו והוא נרדם על החומש. הוא בילה את השעתיים האלה והנה הוא הולך להתפלל שחרית. מגיע יום המחרת, לך תעיר אותו. מה מושך אותו לקום?

הסוד שמעיר בבוקר

אילו היתה לו חברותא. נניח שהשכים ללמוד חצי שעה בלבד קודם התפילה, אבל הוא למד בכזה 'געשמאק'. הוא מחכה כבר למחר. למחר הוא לא זקוק לעשרה שעונים. הן הצליח כל-כך טוב. הוא לא רוצה להפסיד את זה בשום אופן. זה הכלל. אל תהיה עסוק בדחיית החושך. תוסיף אור. **כשאתה מוסיף אור, הנפש נמשכת. בסדר הזה ברא הקב"ה את העולם, וזה מה שאנו צריכים לעשות כשיש חושך. תוסיף אור!**

לרקוד מול החושך

האדם יכול לראות זאת ולשים לב לכך. **זה המהלך הנכון מכל כיוון אפשרי, אף גם מצד חכמת חיים.** בעבר נעשה חושך משום שלא היה אור, ולגבי העתיד, **אם אתה רוצה שייראה טוב יותר, אתה מוסיף לו אור.** אתה מסדר אותו, אתה מעמיד אותו נכונה פעם אחת ולתמיד. האדם צריך להכין עצמו לחנוכה עם הבנה זו. ואחת מהדרכים להשתמש בהבנה זו בשביל ההכנה לחנוכה היא להתרגש מהחיזוק. מהו החיזוק? החיזוק הוא כאמור:

אילו היה צריך לגרש את החושך במקלות, הלא זה היה קשה מאוד, כי החושך כל-כך גדול ומאין לנו מקלות גדולים כאלה שאפשר באמצעותם לגרשו? **ועכשיו שאני יודע שנר אחד יכול לדחות בבת אחת את כל החושך, הלא אני יכול לרקוד ולפזז ולכרכר בכל עוז להשי"ת להודות ולהלל,** מדוע? **כי אור יש לי.** יש לי בבית ש"ס, יש לי חמשה חומשי תורה, ויש לי שאר ספרים. **יש לי עם מה להדליק את הנר. אפילו מחשבה של אמונה ובטחון.** אני יכול לומר ק"ש, **אני יכול לחשוב על מה שאני אומר בק"ש, וזה יותר חזק מכל החושך הקיים,** וכי יש להתפעל מגודל החושך?!

גודל החושך אינו סיבה להתפעל ממנו. מי אינו זוכר את הילד הקטן שכאשר רוצים לתת לו מטבע של שקל, הוא מעדיף לקבל את המטבע של החצי שקל שהיא יותר גדולה. גודלו של דבר אינו צריך לגרום לך להתפעלות. **אם אתה מבין ערכם של דברים, אתה מבין שאתה קרוב אל האור הרבה יותר מכפי שאתה חושב. כשמדליקים את הנר ומודים לה' על כל הטובות שעשה עמנו ושיעשה עמנו - כל החושך נדחה!**

הצעד הנכון: להפיץ אור!

בגוף המאמר מוסבר מה הטעות שיש לו לאדם במוחו, שהוא חושב שהחושך הוא בעיה, שהחושך הוא דבר שלא היה צריך להיות, וצריך לנסות לדחותו החוצה בכל הכוחות. כעת הבה נדבר על הנסיונות הפשוטים שיש לו לאדם. הנסיונות היומיומיים. **הפתרונות האמיתיים אינם מגיעים לאדם כשהוא מנסה לדחות את הנסיונות.** הם פתרונות שמחזיקים אולי זמן מה ואח"כ מתפוגגים.

דוגמא לדבר: מי שמתמודד עם דיבור בתפילה. זה עכשיו נסיונו לפי דרגתו. הוא מכין לעצמו פתקים, הוא מבטיח לעצמו פרס אם לא ידבר, ומצד שני קנס אם ידבר. אכן אם נתבונן, נראה ש**הבעיה שלו איננה מה שהוא מדבר באמצע התפילה, אלא מה שאינו מרגיש טעם בתפילתו.** אין הוא מבין מה שהוא ממלמל בשפתיו, והתפילה נראית לו ארוכה כאורך הגלות, כי אינו מבין פירוש המילות ואין לו ריכוז, ואינו מבין מה צריך לעשות בעת התפילה ואף **חסר לו באמונה בגודל כוחה של התפילה.** חסרים לו יסודות הדת. כעת רוצה אדם זה לגרש את החושך של הדיבור בעת התפילה. ואחרים ממתפללי בית הכנסת עורכים סעודת מלוה מלכה ומקימים ארגון גדול – 'רבותי! הולכים להיזהר בכל הכוח שלא לדבר בעת התפילה מתחילתה עד אחר קדיש בתרא'. אבל אתם מנסה לדחות את החושך. עוד פעם, זה דבר נפלא שלא מדברים באמצע התפילה, אבל התבוננו קצת, יש כאן חושך ואתם מנסים לדחות אותה. נסלק את האדם מבית הכנסת, הוא ובניו כל הימים...

אם ילמד האדם מהי תפילה... לאט לאט. תדליק נר. סידור חדש. הבנה אחת. עוד הבנה. חיזוק האמונה. פלוני התפלל והואר לו. הוא התחיל להצליח ברוחניות ובגשמיות. ביתו הואר באור גדול. **דבר כזה מועיל ומחזיק לאורך זמן!**

נניח שהאדם מצליח שלא לדבר בעת התפילה, אבל אינו מתהלך מלא שמחה מחמת כן. אולי יש לו קצת סיפוק מכך שהוא יותר טוב מכפי שהיה פעם, אבל אין מתקיים בו מה שאמרו **חז"ל** על רב ברונא שלא פסק חוכא מפומיה כל היום כי זכה להסמיך גאולה לתפילה. נניח שאתה נכנס לבית הכנסת עם כל הכוחות וכל ההכנות כדי שתוכל לשמור על שתיקה בעת התפילה. אתה מביא לעצמך גליונות שיהיה לך מה לקרוא כשתשתעמם, אתה מגיע באיחור, וכך אתה מצליח לבלום את פיך עד סוף התפילה בכוחות ברזל, אבל אינך מתהלך זורח מאושר. מדוע? כי לא הדלקת נר. היית עסוק במלחמה עם החושך. שוב פעם, איננו מזלזלים בזה, אך עלינו להבין את היסוד הפשוט. **מכניסים עוד קצת אור ועוד קצת אור, ואז כבר לא צריך להתעסק בכלל באיסור הדיבור בעת התפילה.** זה נעשה כדבר פשוט.

אמנם כן, פעמים שיש אנשים שאינם רוצים בשום אופן ללמוד את סוגיית התפילה, ובאמת צריכים להשתדל שלא ידברו בעת התפילה ולא יפריעו לאחרים, אבל לא זהו הפתרון. הדבר דומה לבית שצריך לחנך שם את הילדים ולהדריכם, אך יש שאחד מהילדים עדיין צעיר מדי, ועד שיגיע לגיל שיוכל להבין מה שמדברים אליו, צריך לשים אותו בצד שלא יהפוך את שולחן השבת. צורך הוא להשית את הסדר והמשמעת, אבל לא זהו הפתרון.

מים אין בו - נחשים ועקרבים יש בו

כך הוא ג"כ כשהאדם מצא את עצמו שבזבז זמן והסתכל בדברים שאין צריך להסתכל, ונכשל והמצב ביש. כשהוא מתבונן במה שקרה, הוא עלול להתרגז על עצמו ולומר: 'איזה 'שייגעץ' אני'. הוא יכול לקום ולזרוק ולשבור, וכך הוא יכול לעשות הרבה דברים של דחייה וסילוק. אמת נכון הדבר שהאדם צריך להניח גדרים וסייגים חזקים. אין ספק בדבר ויסוד גדול הוא בדת – חובה מן התורה. אך עם כל זה, כשהאדם מותיר את עצמו בטל כאשר אין לו מה לעשות עם זמנו, ומתהלך מהכא להתם ומהתם להכא בחוסר מעשה, ברור שמתעורר בו יצר הסקרנות, וממנו הוא נשאב ל'נייעס', ומה'נייעס' ל'נייעס' מסוג אחר וכו'. ובכן, אתה יכול לדחות את זה עם הגדרים וסייגים בלבד ולהתייסר כל היום. הוא עבר את הגדר, הוא לא עבר את הגדר...

זה מזכיר קצת ישיבה שאין בה שום 'געשמאק' [תענוג] ללמוד. אף אחד אינו מכניס שם חמימות בבחורים. אף אחד אינו נותן שם כלום לנפשותיהם. ולכן צריך כל היום לריב עם הבחורים. הוא כן התחמק לתוך המטבח, הוא לא התחמק לתוך המטבח. מסלקים אותו, מכניסים אותו בחזרה, צועקים עליו. אפשר להתעסק בזה. זה בסדר גמור. אבל אם אתה רוצה להיות עסוק בזה כל החיים – תמשיך במהלך זה.

אכן **אם הולכים ומכניסים אור, אין צריך להתעסק בזה.** נר אחד. הן כך מספרים על בחור אחד בעל כשרון שסילקו אותו מישיבה אחת ואחר-כך מעוד ישיבה, ואז יעץ לו אחד לבוא לדבר עם ה'חזון-איש'. הוא הסכים. לפני שנכנס למעונו של ה'חזון-איש', הכין הלה את ה'חזון-איש' ואמר לו שהוא מביא אליו בחור שכבר סולק משתי ישיבות וזקוק לטיפול מיוחד. כשנכנס ה'חזון-איש', ה'חזון-איש' התחיל לדבר אתו בלימוד והשתעשע בו הרבה. כשיצא, שאל הלה את ה'חזון-איש' מדוע לא דיבר אתו כלל על מצבו הרוחני? חייך ה'חזון-איש' ואמר: "**אל תדאג! אם יהיה לו 'געשמאק' בלימוד – הכל יבוא על מקומו בשלום!**"

נכון ש**הדבר דורש סבלנות**, ופעמים שצריך להתכופף לא רק למטה מעשרה, אלא למטה מחמש, כי הנר היורד למטה מעשרה אינו עובד עליו ברגע זה, ועל כן יש לצמצמו עוד יותר. **לפעמים צריך לעשות זאת עם חיות ועם הרעפת אהבה, עוד לפני שעובדים אל חלק התורה.** אבל הכלל אינו משתנה. חושך אי אפשר לגרש במקלות. זה לא עובד ככה. תמיד החושך יחזור מפה או משם. **רק דבר אחד מועיל – להפיץ שם אור!**

אל תברח מהשי"ת – רוץ אליו!

הדרך הנכונה והבטוחה בעת מצוקה!

בעומדנו בעת התחזקות במידת הביטחון האמיתית, שומה עלינו לשים לב לנקודה נוספת.

הנה יש רבים הטועים בענין זה במיוחד כשמדובר באמצעים רוחניים, כסבורים הם בני האדם שאם אמנם באמצעים גשמיים אינם יכולים לעזור לעצמם, באמצעים רוחניים יכולים.

מכתב כאוב

לשם דוגמא אספר לכם על מכתב כאוב מאוד שהגיע אלי בשבוע שעבר: הנה לפני תקופת שנים מסרנו שיעור בענין מעשר כספים, ונתבאר שגם על זה עולה הבטחת התורה "עשר בשביל שתתעשר" וגם על זה מותר לבחון את הקב"ה כלשון הפסוק "ובחנוני נא בזאת".

כשהיהודי בעל המכתב שמע כזאת, החליט להתחיל ליתן מעשר כספים כדת וכדין, וסוף סוף תבוא לו הרווחה ויפסיק לסבול מדוחק הפרנסה.

האיש כתב לי מתוך כאבו: "אילו הייתי מתחזק בדברים אחרים, היה הקב"ה יכול (כביכול) להתחמק ממני ולומר: 'את זאת לא עשית נכונה, את זאת לא עשית נכונה'. אבל כאן אין תירוצים, שהרי בפירוש אמר 'ובחנוני נא בזאת' - עשו לי מבחן..."

מספר האיש במכתבו: "במשך שנה תמימה אני מקפיד ליתן מעשר כספים ויהי מה כדי שלא יישאר לו להקב"ה ברירה... ויוכרח להעשירני" (כאן הוא מוסיף "חס ושלום") "והרי אני ממתין מאז לראות מתי עושרי יגיע, ועדיין לא הגיע, ועכשיו שאלתי - 'איה הוא הקב"ה? יש לי חשבון מדוקדק על כל פרוטה שנכנסה וכל פרוטה שיצאה, ועל כולם נתתי מעשר כספים ועדיין אני נושא על כתפיי חמש עשרה אלף דולר חובות - היתכן? ואם תאמר שעוונותיי גרמו לי, אם כן אי-אפשר לבחון בזה את הקב"ה, כי תמיד אפשר לענות תירוץ זה..."

חוזרים אל השורש

ובכן, קודם שנעסוק במעשר כספים נחזור אל שורש הדברים. הרי השורש הוא "אנכי ה' אלוקיך". לפני שאתה שואל איך פועלת סגולה פלונית, ולפני שאתה שואל כפי ששואלים רבים 'אתה יכול להבטיח לי שהסגולה תפעל? ואם לא, אם כן מדוע היא נקראת סגולה?' - זכור נא את מה שצוה לנו הקב"ה במעמד הר סיני שנאמין שהוא מנהל את העולם ושאין ביד אחד מהברואים להועיל את נפשו ולא להזיקו ולא לזולתו. ולאור זאת תבין שכאשר אתה נקלע למצוקה, יש לך שתי דרכים לפניך, אתה יכול לברוח מהקב"ה ואתה יכול לרוץ אל הקב"ה. זה שאתה רוצה שהמצב ישתנה, הוא בסדר גמור, שהרי כך טבע הקב"ה באדם שירגיש כאב וירצה שמצבו הקשה ישתנה, ורק שוטה אינו מרגיש, אך השאלה היא מה תעשה עכשיו...

בדרך כלל נוטים אנשים, דווקא מחמת מצוקתם, לברוח עוד יותר, ואז מצוקתם רודפת אחריהם (וכפי שידוע לכל שהבורח מן הכלב הכלב רודף אחריו יותר). אך ההיפך הוא הנכון, היות שאתה נמצא במצוקה, אתה זקוק לקרבת אלוקים, כי כשתהיה לך קרבת אלוקים, ממילא תזכה לברכה ולטוב נגלה.

לברוח אל הקב"ה ולא ממנו

דוד המלך ע"ה אמר (ש"ב כב, ג) "אלוקי צורי אחסה בו מגיני וקרן ישעי משגבי ומנוסי". פירש **רש"י**: "ומנוסי - שהייתי נס אליו לעזרה". דוד המלך היה רץ לזרועותיו של הקב"ה כל פעם שהיה שרוי במצוקה. ואיך עשה זאת? פתחו נא ספר תהלים ותראו איך דוד המלך היה שופך את לבו להקב"ה ואומר לו: 'אין לי שום כוח ולכן אני מבקש לחסות בצלך...'

היות שאתה נמצא במצוקה, אתה זקוק לקרבת אלוקים...

זה היה המהלך שלו, וזהו המהלך של כל יהודי. הוא מבין שהגיעה לו הצרה הזאת מפני שנתרחק מ"אנכי ה' אלוקיך", ולכן הוא רץ שוב ומתקרב ל"אנכי ה' אלוקיך" - 'איני יודע חשבונות שמים, איני מבין את התורה הקדושה... הלוואי! עזור לי הקב"ה, האר את עיני בתורתך... רצוני להתקרב אליך... אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, לחסות בצלך, שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו...'

גרזן וספר תהלים – אותה טעות

עלינו להבין זאת היטב, אין שום חילוק מה אנו מחזיקים בידינו בשביל לשנות רצון הקב"ה, אין שום חילוק בין מי שמחזיק בידו גרזן למי שמחזיק בידו ספר תהלים ועמו הוא מכה בכל הכוחו, או למי שלוקח מעות צדקה וזורקן בהתרסה רח"ל. סוף כל סוף הוא משתמש בכוח (שאין לו) כדי להלחם עם הקב"ה רח"ל, והרי הוא הולך ומתרחק בזה מהקב"ה, ואם כן אין שום ספק שידו תהיה על התחתונה.

עצתו של הקב"ה בכל מצוה וממצוות התורה, ובכללן גם במצות מעשר כספים, היא אך ורק להתקרב אליו. במקום להלחם עם תכניתו של הקב"ה ולהתריס כנגדה, בטל עצמך לפניו בביטול גמור. אמנם כן, כאשר יתבטל האדם לגמרי לרצון הקב"ה ולא יפעל לשנות את תכניתו, אם יוסיף ויתן מעשר צדקה מתוך אותו ביטול, אז כאשר יפקח את עיניו, יראה כמה הקב"ה עוזר לו למעלה מדרך הטבע, שהרי אז מתברר שסגולת מעשר כספים שמשה לו ככלי לביטולו להקב"ה.

סגולה אחת שמועילה תמיד

עלינו להשריש זאת בלבנו: אין שום סגולה בעולם מלבד סגולת הבטחון בה' שמועילה לאדם תמיד בלי יוצא מן הכלל. כל הסגולות מועילות אך ורק כאשר הן משמשות ככלי לביטול להקב"ה. אף סגולת מעשר כספים, כל שהאדם עושה אותה באופן שהיא מחזקת בלבו את האמונה והבטחון, היא מועילה לו בהכרח ועליה דיבר הקב"ה באמרו "ובחנוני נא בזאת".

כשהאדם מאמין בצדיק, או מתפלל, או נותן מעשר כספים, הרי זה מורה שיש לו עכ"פ קצת אמונה בהקב"ה, ולכן הן מועילות. אך סוף דבר הוא, שהכל תלוי בבטחונו של האדם בהקב"ה, כי כשיש לו לאדם בטחון אמיתי בהקב"ה, לא יתכן שלא יתקיים בו "והבוטח בה' חסד יסובבנו". וכל מי שהוגה היטב בסוגית הבטחון והולך ומתחזק בבטחון, יעיד על כך. הבוטח רואה בחוש איך הקב"ה מטיב לו בלי גבול, אפשר שהוא רואה זאת בענייני ממון ואפשר שהוא רואה זאת בעניינים אחרים!

[הנה בעל מכתב זה עצמו, יתכן מאוד שבאמת קיבל כספים רבים שלא בדרך הטבע, אלא שהוא מרוב שהיה עסוק לראות אם המציאות נפגשת עם התמונה שצייר במוחו, לא היה פנוי לראות את הטבותיו של הקב"ה. אך באמת עצם קושייתו מורה באצבע שחסר לו בבטחון].

זה הכלל: כל הסגולות, אם סובר האדם שהן יכולות להועיל מחמת עצמן, הן מרחקות את האדם מהקב"ה וממילא אבדה תוחלתן. הן יכולות להועיל רק כשהן נעשות כלי לביטולו של האדם להקב"ה.

אפילו בירידת המן במדבר כך היה, מי שלא התבטל דיו, הוצרך להתרחק כדי לקחתו, וככל שהתבטל יותר, כך הגיע אליו המן קרוב יותר, והצדיקים - להם הגיע המן עד פתח אהלם ממש.

הא לנו שאפילו כשהנס כבר מגיע, אם האדם סבור שיוכל לעזור לעצמו, הקב"ה יניח אותו להסתדר בכוחות עצמו. וכל כמה שיוסיף להכיר שאינו יכול לעזור לעצמו, כפי זה יוסיף הקב"ה לעזור לו!

(מתוך סדרת השיעורים על 'שער הביטחון' שבספר 'חובות הלבבות', שיעור פ"ז. לשמיעת השיעור המלא, חייגו לקו השיעורים (בא"י), לחצו בכניסתכם למערכת **2** (- שיעורי חובות הלבבות), ובחרו שיעור **87**. שמעו ובטחו!)

יחוד ה' יתברך ב... שיחת טלפון!

מדברי הזוהר הק' אל חיי היום יום!

לאורו של הרה"ק הרבי ר' **ברוך ממעז'יבוז** זיע"א

הקדמה למעשה

עומדים אנו בעצם יומא דהילולא של הרה"ק **הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז** זיע"א, הנה ידוע שאחד מהאופנים שצדיק זה היה משפיע חסדים, היה רוגזא. מבחוץ היה נראה שהוא כועס, אך בפנים מקושר היה להקב"ה, וכך היה יכול להושיע את אחיו מישראל.

רבים מהעובדות הידועות בענין זה, עברו אלינו על-ידי הרה"ק **רבי דוד משה מטשארטקוב** זיע"א בנו של **הרה"ק מרוז'ין** זיע"א.

הוא אמר בשמו: ב**פסוק** נאמר "ואת הנפש אשר עשו בחרן". "חרן" הוא מלשון חרון אף, כי **הצדיקים מתקנים נפשות על-ידי כעס וחרון**. אין לנו השגה בעבודת הצדיקים, אך נסה ליתן הגדרה קלושה לאנשים שאין להם השגה, ונאמר כך: בדרך כלל, כשהאדם כועס, מתרחשים שני דברים. מבפנים הוא בכעס, ומבחוץ יש את הקרבן שהכעס פוגש אותו. האדם מגיע לבית הכנסת במצב רוח לא טוב, הוא כועס, והילד שעובר לידו, מקבל מנחת זרועו או מחרצובות לשונו.

והנה **מצד המקבל**, ברור שזה **'באשערט'** - כך נגזר מן השמים, אלמלא כן, זה לא היה קורה לו, וכיון שזה 'באשערט', **ברור שזה טובה בשבילו**. זה יכול **להביאו לידי הכנעה, זה יכול לזכך אותו**, והרבה דברים יכולים לצאת מזה. אך מצד הכועס, דבר בלתי הגון הוא, ובדרך כלל זה נובע מחוסר אמונה וחוסר דביקות בה'. ובכן, כשמדברים על צדיק גדול ואמיתי שרק הזכרת שמו נחשבת לזכות גדולה, יכול היה להיות ההיפך הגמור. הצדיק בפנים בער ברשפי אש קודש להקב"ה, אך **ראה והבין שטוב לו לזה שעומד בפניו שייכנע ולכן דיבר אליו כפי שדיבר לטובתו**.

אכן היו עוד כמה מהצדיקים שראו אצלם עובדות דומות. למשל, יש שאדם בא אל הצדיק בבקשת ישועה, והצדיק הרעים עליו בקולו: 'מה אתה רוצה ממני? נראה לך שאני יכול לעזור לך?' עד שהלה נבהל כדבעי. אח"כ הסביר הצדיק: 'ידעתי שרק בטחונו בה' יעזור לו. על כן דחיתי אותו באופן כזה כדי שיבין שאין לו אף אחד בעולם, אף לא את הצדיק, וישליך את יהבו אל ה', וכך תבוא ישועתו'. זה לא הגיע אצלם מפגם של כעס ח"ו!

מעשה

פעם נכנסה אליו אשה שבורה ובכתה כי בתה מקשה לילד וזקוקים לרחמי שמים מרובים, מיד התחיל הרבי ר' ברוך לקללה בקללות נמרצות, והסובבים כל-כך נבהלו. "המה ראו כן תמהו" שכך יתנהג הצדיק עם בת ישראל שנמצאת בצרה ובמצוקה?! אך הצדיק עצמו קרא ואמר: "מה אתם תמהים? הקללות היוצאות מפי, ברכות המה", ופתח להם את הזוהר הקדוש והראה להם שיש כח להשפיע שפע באופן זה, ושכל מה שהוא אומר, אינו אלא כדי להמשיך שפע ישועה ורחמים!

מעשה

הרה"ק מטשארטקוב מביא שבשעת פטירתו של הרבי ר' ברוך, מצאו את **ספר הזוהר** שלו פתוח בפרשת וישב ושם כתוב: "אית רוגזא ואית רוגזא, אית רוגזא דאיהו מברכא מעילא ומתתא ואקרי ברוך", כלומר, יש רוגזא שיכול להביא ברכה לעולם, ושמו של אותו רוגזא נקרא ברוך. ויהי לפלא!

ברור שהיה בזה עוד דברים עמוקים, אבל זה היה אחד מהעניינים להביא ברכה ושפע!

הבנה למעשה

והנה מכל זה אנו יכולים ללמוד שאין לנו מושג בצדיקים הגדולים, ואף כששומעים על ירא שמים מרבים שהוא בא לכלל כעס, עלינו להבין שאין לנו שום השגה בדבר. אכן בכלל היסודות של לדון לכף זכות, יש גם יסוד זה לדעת שיש סוגיא כזאת ומהלך כזה, וחס ושלום לחקות את הצדיקים, כי אצל האדם הפשוט הכעס בא מבפנים, וכשהוא מחקה את הצדיקים, אינו אלא טיפש בעלמא!

מעשה

אך מעשה אחד יש שממנו אנו אכן יכולים ללמוד לדידן לפי דרגתנו: הרה"ק מסאוראן היה פעם אצל רבו הרבי ר' ברוך ועמד על מפתן דלת המטבח ושמע את הרבי ר' ברוך מתווכח עם הרבנית, הוא אומר בכה והיא אומרת בכה, ושמע את הרבי ר' ברוך עונה לה בתקיפות. כשהרבי ר' ברוך ראה שהוא עומד שם, הוא ניגש אליו ושאל: "נו, מה שמעת?" "שמעתי ויכוח בין קב"ה וכנסת ישראל" - השיב הרבי מסאוראן. נענה אחריו הרבי ר' ברוך ואמר: "קלעת אל המטרה". כך סיפר הרה"ק מטשארטקוב.

הבנה למעשה

ובכן, לא רק הרבי ר' ברוך ועזרתו מקודש היו כנגד קב"ה וכנסת ישראל, אלא **כך הוא אצל כל בית בישראל**, תמיד זה בנוי באופן של משפיע ומקבל, נשמה שבאה מאדם הראשון ונשמה שבאה מחוה. סדר הקמת הבית הוא כדי שיהא יחוד קב"ה ושכינתיה. כדי שתוכל להיות השכינה, צריך קב"ה וכנסת ישראל. אכן האיש הוא כנגד קב"ה והאשה כנגד כנסת ישראל ושתיהן נשמות קדושות וטהורות הן, **ושמחה גדולה שרויה במעון שמים כאשר שתי הנשמות האלה נפגשות**!

והנה **חלק גדול מעבודת האדם הוא שיבין שזוהי הסיבה שקבע הקב"ה שישא אשה ושינהל חיים כאלה**. הוי אומר: האדם יכול למצוא את עצמו שואל בשלב יותר מאוחר בחיים: 'מדוע הקב"ה הכניס אותי למצב כה משונה?' תכונותיו של האיש הלא שונות כל-כך מתכונותיו של האשה, והדבר יכול לגרום לחוסר הבנה ביניהם. ואף שאין ביניהם חוסר הבנה, הלא זה דורש מן האיש להשקיע כל-כך הרבה זמן ונפש. הוא צריך לתת לה שאר כסות ועונה ולטפל בה באופנים מאופנים שונים. ויש שהאדם מסתכל על זה כאילו זה גוזל לו מהעבודת ה' שלו.

דוגמא לדבר: הוא עומד קודם התפילה. יש לו הבנה בתפילה, יש לו הבנה בהכנה לתפילה. רצונו היה להסיח את דעתו ולהכין את עצמו בדף גמרא או בספר חסידי ואז להתפלל אל ה', אבל הקב"ה סידר את חייו בצורה אחרת כאשר נתן לו אשה וילדים, וכעת התעורר צורך בבית, ובדרך כלל אין הצורך להבין את החילוק בין שיטת הרשב"א לשיטת התוספות, אלא צורך מסוג אחר לגמרי, ענינים פחותים וטכניים. ובכן, האדם עלול לחשוב לעצמו שבגלל שנשא אשה, ניטלה ממנו היכולת לעבוד את ה', והוא עלול לבוא מחמת כן לכלל כעס ורוגז.

והנה הדרגה השניה היא שהאדם אומר לעצמו: **'הקב"ה קבע את הסדר באופן זה כדי לזכך אותי**. כן!!! **מצוה שאי אפשר להיעשות על-ידי אחרים**. הקב"ה אינו זקוק עכשיו ללימוד הזוהר שלך. סגור את ספר הזוהר. לך עשה חסד, לך הטה שכם. זוהי עבודתך עכשיו. זה מה שהקב"ה רוצה ממך עכשיו. מי צריך את כל השגותיך?'

בסדר. אני שומע. אבל למעשה האדם נשאר עם כאב. ואף אנו שואלים: אם כן למי ניתנה העבודה? היתכן לומר שהיא ניתנה רק לנער שעדיין לא הקים את ביתו?! הלא כשהאדם עדיין צעיר, חסר לו עדיין בהשגה. אכן אפשר לבוא עם מהלך אחר ולומר: 'יש שבתות כאלה ויש שבתות כאלה'. איך **החוזה מלובלין** אמר לתלמידו הרה"ק **רבי צבי הירש מזידיטשוב** זיע"א? - "ולפעמים להיפך". לפעמים צריך לעשות הכנה לתפילה באופן כזה ולפעמים באופן כזה. בסדר. נחמה פורתא.

אבל המעשה הנ"ל מלמד אותנו דבר שאם האדם מרגיל עצמו בכך, הוא יכול לזכות להצלחות נפלאות. הרבה מאוד פעמים מה שגורם לו לאדם שלא ישקיע את כל כולו בשבת או ביו"ט, הוא זה שהוא אפוף בטרדות. הוא אומר: 'כן, אני יודע שצריך להתכונן להדלקת נר חנוכה. אף אני הייתי פעם בחור... מקוה, גארטל, קדושת לוי... אך מה לעשות שאינני יודע היום איך קוראים לי...'

אבל אם האדם אומר כך: 'תן לי לנסות עכשיו במשך שעה שעתיים...' אם זה קודם התפילה, אם זה בערב שבת, אם זה באמצע שבת או יו"ט... כאילו אין לו עכשיו שום דאגות... עכשיו הוא לומד, עכשיו הוא מתבונן, כאילו אין לו שום דאגות או שום תפקיד של אחריות. והנה אחרי שהוא כבר במצב מרומם, פתאום מופיעה לו טרדה. הוא מקבל שיחת טלפון והוא צריך להיות עכשיו בהקשבה. **כעת עבודתו להקשיב ולהרגיש** - 'באמת?! כך היא אמרה?! פששש. בוודאי זה מאוד כאב לך...' **כשאתה תבין שמה שאתה עושה עכשיו זה יחוד קב"ה וכנסת ישראל**... אכן כן, זו המציאות עכשיו, אתה מפייס עכשיו את כנסת ישראל. הקב"ה רצה שתהיה עבודה כזו, שכפי שהוא מפייס את בני ישראל ואומר להם: 'באים זמנים טובים... אני שרוי אתכם בצערכם, עמכם אנכי בצרה, אני רוצה שתדעו בהיותכם בתוך הגלות שאני נמצא אתכם ומרגיש אתכם ומכיר בצערכם' - ואתה "ידעת בצרות נפשי"... דוד המלך אומר: 'רבונו של עולם! אני יודע שאתה אתי'. והקב"ה אומר: 'אני אתך'. בבחינת "אני לדודי ודודי לי"... **אזי יכול האדם להתחיל לשים לב שזה לא צריך להיות סתירה. פשוט לא היה לו עד כה הגדרה רוחנית ומרוממת לדבר שהוא עושה!**

קול הבינוני: אה"ב 718. 686. 8300 | א"י 072. 257. 7726 | בריטניה 0204. 586. 2115 | בלגיה 03. 300. 0223.
להערות והארות בכל ענייני הגליון a60263@gmail.com
לתרומות והנצחת שיעור, לקבלת השיעור דבר יום ביומו מכון 'הבינוני' info@machonhavineini.com